

OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA
ADAPTABILITA

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND

PRAHA & EU
INVESTUJEME DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Didaktický balíček č. 5

Trojské trumfy

pražským
školám

projekt
CZ.2.17/3.1.00/32718

JAPONSKO

doplňte

domácí úkol

napište

nápověda

laboratorní práce

prezentace

úkol na výběr

vyfoťte

DB = didaktický balíček

PL = pracovní list

PM = pracovní materiály

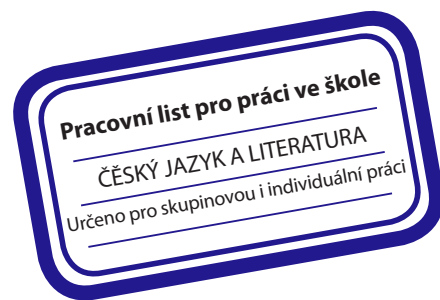
Členové realizačního týmu projektu:

Manažer projektu	Mgr. Radim Jendřejas (Trojské gymnázium)
Hlavní metodička	Mgr. Zuzana Venclíková (Trojské gymnázium)
Metodičky	Mgr. Ivana Motýlová (Trojské gymnázium)
	Mgr. Ada Hrstková (Trojské gymnázium)
	Mgr. Tereza Chýlová (Trojské gymnázium)
	Ing. Ludmila Horká (Trojské gymnázium)
Metodik	Ing. Lukáš Marek (Trojské gymnázium)
Odborné garantky	Mgr. Věra Bidlová (Botanická zahrada hl. m. Prahy)
	PhDr. Eva Vítová (Botanická zahrada hl. m. Prahy)
	RNDr. Milena Peterová (Zoo Praha)
Odborný garant	Mgr. František Tymr (Zoo Praha)
Výtvarnice projektu	Bc.A. Eva Göndörová (Zoo Praha)

Japonsko

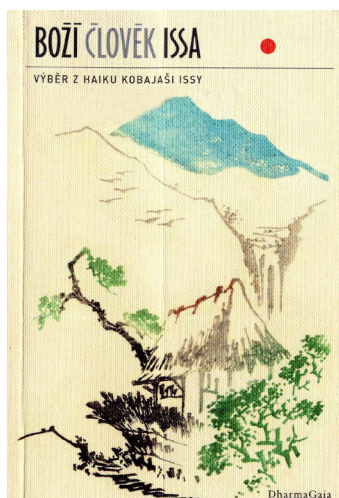
V POEZII

俳句

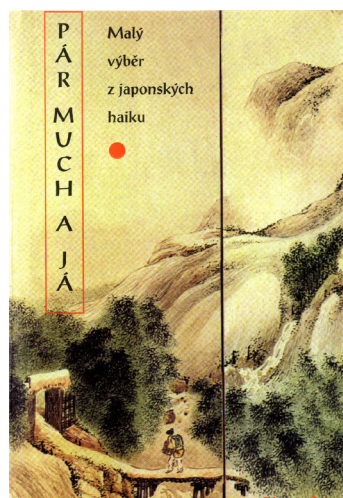

1. Na serveru www.databazeknih.cz najdeme 106 777 knih od 34 329 autorů. Jen 8 knih se objeví, když zadáme do vyhledavače slova japonská poezie. Na to, jak je v Japonsku poezie oblíbená, je to velmi málo. Na to, aby si laik udělal základní představu o japonské poezii, si stačí přečíst názvy knih a prohlédnout obrázky.

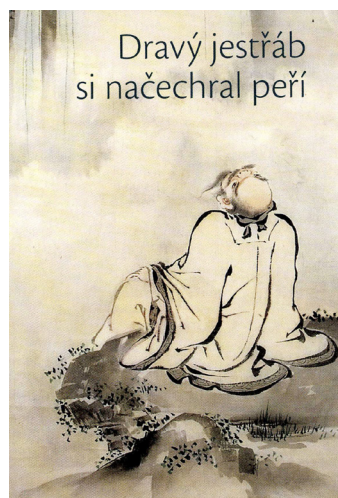
Zamyslete se nad tituly českých výborů z japonské poezie a nad obrázky na obálkách, kde se výtvarníci snažili vystihnout náladu knížky a dotknout se její podstaty, a napište, co je podle vás pro japonskou poezii typické.

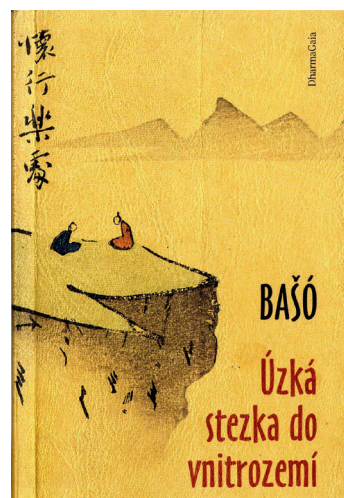
Boží člověk Issa
2006, Issa Kobajaši

Pár much a já
1996, Macuo Bašó,
Issa Kobajaši

Dravý jestřáb si načechrál
peří, 2008

Úzká stezka do vnitrozemí
2006, Macuo Bašó

2. Porovnejte své závěry s encyklopedickým heslem na Wikipedii a prodiskutujte je ve skupině.

„Japonská poezie čerpá z bohaté tradice a rozsáhlého referenčního aparátu, který je mnohem intenzivnější, než v evropské poezii. Například horský chrám, podzimní stmívání a večerní vyzvánění zvonů tradičně symbolizují bezútěšnost. Tyto konotace vycházejí ze starších básní a sbírek. Příkladem takové základní sbírky je první císařská básnická antologie Kokinšū, kterou musely znát všechny dvorní dámy zpaměti. Přímé a nepřímé odkazy na starší díla umožnily japonským básníkům psát básně, které jsou i přes svou krátkou délku významově bohaté. Teprve v prostředí základních emocí, poetické dikce nebo témat básníci ve svých dílech zprostředkovávají své osobní pocity a postřehy“.

Formy tradiční japonské poezie jsou kanši (básně v čínštině), waka, čóka (dlouhá waka), renga (řazená báseň), haikai no renga (komická řazená báseň), haiku (také hokku), imajó (písně) a senryú (komické haiku). Japonci rozdělují básně na kanši, waka a haiku, přičemž pro ně ale neužívají společný termín poezie. V Evropě je z japonské poezie nejznámějším a nejoblíbenějším žánrem haiku.

Mnozí začínající básníci, ale i autoři známí píší právě haiku. Po zadání slova haiku do internetového vyhledavače se před námi objeví i české pokusy o haiku, např. na <http://www.busido.cz/odborne-clanky/japonske-basne-haiku>. V úvodu svých stránek autor píše: „Pro radost se věnuji psaní haiku již řadu let, v poslední době i s několika přáteli. V roce 2000 jsem vydal u nakladatelství Bonaventura svou prvotinu Haiku – básničky na tři řádky. Zde je pár ukázek.“

3. Přečtěte si česká haiku a odhadněte, co to haiku je a proč je v Čechách oblíbené.

Malý pavouček
v pavučině tvých vlasů
zabloudil, zdá se.

Starý dům. Venkov.
Mrtví jsou mnohem blíže
V podzimní večer.

Ta dívka i já
máme teď tady schůzku
každý s kým jiným.

Vlídne sluníčko
i stařík bezdomovec
spí, sní s úsměvem.

V minulém žití
ropuchou jistě byla
malá okurka.

Noc. Hvězdy. Ticho.
V rozteklém vosku svíčky
Umírá můra.

V lese jen marně
polapit mou tvář chtěla
pavoučí síťka.

Nehybnost smrti
vznáší se v hrnku s vodou
mrtvý smrtihlav.

Teď padá listí
než začnou padat vločky
vychutnej podzim.

4. Přečtěte si jedno z vysvětlení, co je to haiku, a předchozí ukázky českých haiku porovnejte s haiku japonského klasika jménem Bašó.

Haiku je nejtypičtější japonská básnická forma. A také nejkratší. V japonštině má pouhé tři verše o 5, 7 a 5 slabikách, v českých překladech se počet veršů může lišit, počet slabik ale zůstává. Poznáte ji podle lehce načrtnuté nálady vycházející z přírodních motivů. Její jednoduchost nutí k zamyšlení. Bývá založena na vtipném postřehu nebo narážce. Učme se od mistra haiku, kterým byl Bašó. Žil v 17. století a napsal jich přes 1 000.

Podzimní smrákání.
Na suché větvi sedí
černí havrani.

Kdy ten list k břehu
přirazí?
Brouček na něm
celou
dobu
spí.

V šípkových růžích
tu dřímám,
vínem zmámen
pod hlavou
kámen.

Podzimní vítr
začal dout.
Kaštan v slupce
zatím
nezežlout.

5. V této chvíli již více než tušíte, co haiku je. **Vyberte si 1 ze 2 úkolů a pusťte se do práce.**

Inspirujte se následujícími 3 citáty, všemi ukázkami a pokuste se napsat své vlastní haiku.

A protože předchůdcem haiku byla haikai no renga, tedy lehkovážná řazená báseň, kterou skládalo několik osob v rámci jakési společenské hry podle přesně daných pravidel, můžete se pokusit o básnickou spolupráci. Pravidla si dohodněte sami.

„Skutečnost nelze vysvětlit přirovnáním, protože neexistuje nic, k čemu by se skutečnost dala přirovnat.“
/ čínský mistr zenu Pai Čang

„Máš dvě oči proto, abys viděl obojí, jak relativní, tak absolutní. Nedívej se pouze jedním okem, protože pak bys viděl neúplně.“ / Pai Čang

„Pak už zbývá jen sednout si pod strom a s tužkou a papírem značky Fabriano v ruce nechat myšlenky volně se toulát, a pak napsat dva řádky, například Luna je vysoko na nebi – les šumí. Třeba z toho hned napoprvé nebude román, nýbrž jen japonské Haiku, nic se ale neděje. Důležité je začít.“ / Umberto Eco

Místo pro vaše haiku:

Pravidla mohou být následující. Zmíníme roční období. V 1. a 3 verši bude rým. Dodržíme počet slabik. Trochu vtípu neškodí. Použijeme kontrast.

Přečtěte si znovu ukázky z úkolu číslo 3 a vyberte haiku, které nejlépe odpovídá pravidlům tvorby japonských haiku.